

gyon jelentős korszak az életemben. Remélem, az utókor is majd hasonló ítéletet hoz 100 év múlva, és szintén jelentős korszaknak értékeli a zenekar életében ezt a 25 esztendő. Sajnos, az utóbbi 4 évben a hangversenyterem és a zenekar annyi munkát ad, hogy a zenélésre már nem jut sem időm, sem energiám. Nagyon hiányzik a trombita, hiszen életem jelentős részét hangszerrel a kezemben töltöttem el a színpadon, és most is odahúz a szívem. Időnként, ha nem figyelek, hajlamos vagyok arra, hogy hiába foglalok helyet a nézőtéren, amikor a karmester a színpadon felállítja a zenekart, én is fel akarok ugrani a helyemről. Azt az érzést soha nem lehet elfelejteni, és zenekari igazgatóként nem is élhetem át, amit az ember akkor tapasztal, amikor a színpadon, játék közben a közönség szemében felfedezi azt az örömet, amit a muzsikálása vált ki. Ez talán a legjobb érzés a világon...

– Milyen változásokat figyelt meg ezek alatt az évtizedek alatt az együttesen? Hogyan alakult, milyenné vált a zenekar?

– Természetesen, mint minden a világon, a körülményeink és az adottságaink, a lehetőségeink, valamint a muzsikuskollégáim, és a bennünket körülvevő világ is változik. Ezek a dolgok egymásra is hatnak, és van, amikor jó, de előfordul az is, hogy negatív irányba befolyásolnak mindent. Sajnálom a most frissen végzett, és munkát vállaló muzsikuskollégáimat, mert nem találkozhattak azokkal az óriási egyéniségekkel, akikkel nekem vagy hasonló korú kollégáimnak volt szerencsém megismerkedni, netán együttmuzsikálni. A mi zenekarunk a 60-as 70-es években szinte úgy élt és dolgozott, mint egy nagy

család. A hangversenyek után mindannyian elmentünk a törzshelyünkre, és ütemről-ütemre kielemeztük az aznapi koncertet. Ha szükség volt rá, bátran kritizáltuk egymást, de a dicséretekről sem feledkeztünk meg. Manapság, ebben az őrült, rohanó világban, ami nem kedvez különösebben a művészeteknek, erre már nem jut idő. A XX. század közepén még érezni lehetett a zenész „szakma” társadalom általi megbecsültségét. A zenész pályának presztízse volt. Ma ez már nem igazán mondható el... A zenekarunk létszámát, felszereltségét, tárgyi feltételeit tekintve megfelel egy rangos művészeti együttesnek, és nagyon kívánom fiatal kollégáimnak, hogy ők is tapasztalják, milyen remek érzés az, amikor összesúgnak a fiatal, zenét tanuló diákok a háta mögött, és tisztelettel néznek rá, mert „ő is a Filharmonikusoknál játszik!”

– Igazgatói munkája során mi jelentette, jelenti a legnagyobb gondot, s mi a legnagyobb örömet?

– Viccesen fogalmazva rá lehet mondani bármelyik vezetőre – aki igazgatói állást tölt be –, vagy optimista, vagy nem egészen normális. Egyre nagyobb mennyiségben eláraszt bennünket a sok-sok papír, a témérdek intéznievaló, ember legyen a talpán, aki ennek a rengeteg különböző követelménynek meg tud felelni. A legnagyobb gond pedig mindig a pénz. Ekörül forog minden. Pénzért adják a kottákat, a hangszereket, pénzért javítják az elromlott instrumentumokat, és fizetni kell a rezsieről, mindenért. S persze, pénzből van a legkevesebb. Lassan már a zenekar hangverseny-összeállításainál is vezérelv, hogy ne kerüljön sokba egy-egy

koncert teljesítése. Ne kerüljön százezrekbe egy kotta bérleti díja, a szerzői jogdíj, stb. Nyolcvanhárom muzsikuskollégánk – mert ennyien vagyunk – egzisztenciájának biztosítása nem egyszerű feladat. A bennünket fenntartó önkormányzat szerencsére szívesen vállalja azokat az anyagi terheket, amiket egy zenekar működtetése jelent. Nem tudok azonban elvonatkoztatni a korábbi vezetői emlékeimtől, amikor az életünk kétségtelenül sokkal egyszerűbb volt. Szinte minden ment magától. Igaz, kevés volt a pénzünk, nem túl jó hangszereken muzsikáltunk, és alacsony volt a fizetésünk, de legalább mindez biztos volt. Most mindenért sokkal jobban meg kell küzdeni. Nem minden esetben tudják a zenekari tagok, hogy egy igazgató milyen harcokon megy keresztül, például egy költségvetési tárgyalás alatt, a pályázatok írásánál, vagy a különböző, hivatalos fórumok előtti beszámolók alkalmából. Igyekszem is a kollégáimat ezektől a gondoktól megkímélni, hiszen ők a színpadon áldoznak életüket, egészségüket a közönségért. Az én munkám addig tart, amíg a zenekar fel nem megy a színpadra, és el nem kezdődik a koncert. Onnantól kezdve rettentően tudok izgulni azért, hogy jól sikerüljön minden, a vendégszólista, karmester és a közönség meg legyen elégedve velünk. S ha a publikumnak tetszett a produkciónk, természetesen ez az én számomra is nagy öröm, mert tudom, hogy a muzsikuskollégák és én szép estét, maradandó élményt szereztünk azoknak az embereknek, akik megváltották a jegyet a hangversenyünkre, és remélhetőleg sokáig fognak emlékezni ránk...

R. Zs.

Megújulás előtt a MÁV szimfonikusok

A zenekarok között kiváltságos helyzetben lévő MÁV Szimfonikus Zenekar jövőre karmestert vált. A posztjáról húsz év közös munka után leköszönő Gál Tamással és az együttes menedzsmentjét igazgató Lendvai Györggyel a múlttól és a jövőről beszélgettünk – természetesen a jelent sem hagyva figyelmen kívül.

Napjainkban már senki nem csodálkozik azon, hogyha egy zenekar leépítéséről, esetleg teljes megszűnéséről hall. Általános a leépülés. Inkább az megy csodaszámba, ha egy szimfonikus együttes továbbra is kap annyi támogatást, hogy munkáját a megszokott színvonalon és létszámmal folytathatja. A MÁV Szimfo-

nikus Zenekar ezen kevesek közé tartozik, hiszen fő fenntartója, a MÁV – annak ellenére, hogy évek óta komoly anyagi gondokkal küzd – rendületlenül kitart mellette. Hogy ez minek köszönhető, arról Lendvai György ügyvezető igazgatót kérdeztük, aki lapunknak elmondta: az, hogy nem fenyegeti veszély a zenekar lé-

tét, nem csak azért van így, mert a MÁV felső vezetésében ülő döntéshozók szeretik a zenét, fontosnak tartják a társadalmi szerepvállalást a kultúra finanszírozásában, hanem annak is, hogy a zenekar aktivitása jelentősen hozzájárul a cég pozitív imázsának kialakításához. Az együttes több mint hatvan éve működik, s tagjai

Gál Tamás

15-20 éven át utaztak, s adtak koncerteket országsszerte, olyannyira, hogy Magyarország legismertebb zenekarává nőttek ki magukat, amelyet az utolsó nyírségi kis faluban is jól ismernek. – Koncertjeinknek van egy állandó, biztos közönsége, hiszen a bérleteink 85-90 százaléka egy hét alatt elfogy, akár úgy is, hogy az emberek nem tudják, mi lesz a jövő évi szezonban műsoron – mondta Lendvai.

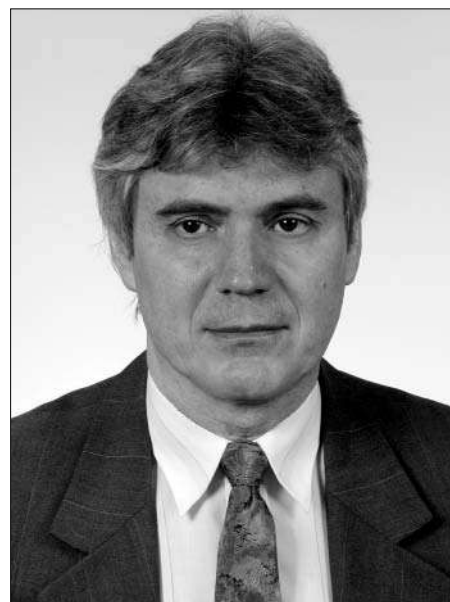
Szavaiból kiderült, hogy a három lábon álló zenekar legmegbízhatóbb támogatója a költségvetésnek csaknem 60 százalékat nyújtó MÁV. Nagy rés támadhat viszont a második bevételi forrás területén, amelyet az Újpesti Önkormányzattal kötött közszolgálati megállapodáson keresztül a ÖTM-keretből juttatnak az együttes részére. A harmadik „lábat”, ami szintén stabilnak látszik, a saját bevételek adják. – Komoly feladat előtt állunk, hiszen amennyivel az egyik oldalon csökkennek a támogatások, annyival többet kell előállítanunk szponzorok, illetve külső megrendelések segítségével – tette hozzá Lendvai, aki azonban optimista: – Lehet, hogy az elkövetkező időben nem engedhetjük meg magunknak, hogy olyan szólisták lépjenek fel velünk, amilyenekkel dolgozni szeretnénk, de legalább az együttes léte nem forog veszélyben, és most ez a legfontosabb.

Köztudott, hogy a zenekar életében jelentős változás áll be az elkövetkező évben, hiszen húsz év után leköszön posztjáról a művészeti vezető, Gál Tamás karmester. Lendvai György erről úgy nyilatkozott lapunknak: – A változó világban fontos a folyamatos megújulás, frissen kell

tartani a zenekart. Úgy gondolom, hogy ilyen hosszú és gyümölcsöző együttműködés után nem az a lényeges egy ilyen hírben, hogy Gál Tamás elmegy, hanem az, hogy húsz évig itt volt. A művészeti vezetői poszt esélyeseiről az ügyvezető igazgató annyit mondott: a MÁV és a közönség kérésére magyar karmestert keresnek a zenekar élére, annak ellenére, hogy eredetileg a nemzetközi porondon is körülnéztek. A háromtagú döntőbizottság mára három pályázót emelt ki a jelentkezők közül, akikről Lendvai csak azt árulta el: mindannyian fiatal emberek.

– Ami azt illeti, kezdettől fogva egyértelmű volt, hogy kik jöhetnek szóba. Szeretnénk, ha mindannyian kipróbálnák magukat a zenekar élén, és ha a zenészek is kipróbálhatnák, milyen velük dolgozni. A döntést nem hamarkodjuk el, körülbelül egy év múlva, március végén határozunk arról, ki állhat az együttes élére. Mivel a T-com zenekar és a Szegedi Szimfonikus Zenekar is karmestert keres, arra is számítanunk kell, hogy addigra esetleg kiesik valamelyikük a sorból – fűzte hozzá az igazgató, akinek meggyőződése, hogy ettől a döntéstől az együttes léte is függ. Egy fiatal, dinamikus művészeti vezető nagyobb eséllyel viszi sikerre majd az utóbbi időben egyébként egyre megtisztelőbb feladatokra felkért zenekart, amely az idei Budapesti Tavasz Fesztiválon, a Mozart Maratonban vállalt szerepen túl egy, a Zsidó Nyári Fesztiválra való meghívásnak is eleget tesz. – Úgy gondolom, ragaszkodnunk kell a minőség megőrzéséhez, és folyamatos javításához, mivel így sokkal nagyobb esélyünk van a túlélésre, legalább addig, amíg a gazdasági helyzet megengedi, hogy többet áldozzon az ország a kultúrára és a zenekarok fenntartására – fűzte hozzá Lendvai György.

A jelenlegi művészeti vezető, Gál Tamás karmester 1988-ban került a MÁV Szimfonikusok élére, s 2008-ig, azaz a jövő szezon végéig marad posztján. Mint elmondta, a legnagyobb békességben, közös megegyezéssel jutottak erre a döntésre, annak ellenére, hogy a legutolsó megmérettetésen a zenekar tagjainak több mint 80 százaléka szavazott mellette. – A zenekarnak és nekem is friss impulzusokra van szükségünk, és én mindent megteszek annak érdekében, hogy a legmegfelelőbb embert találjuk meg erre a posztra – mondta a karmester lapunknak, majd hozzátette: – a következő szezon programját szándékosan úgy állítottam össze, hogy

Lendvai György

minden jelölt lehetőséget kapjon a zenekarral való elmélyült munkára. Szeretném, ha nem csak alkalmi próbákon és koncerten találkoznának a zenészekkel, hanem ugyanolyan intenzíven kivennék a részüket a próbafolyamatokból is, ahogy az a hétköznapiakban lenni szokott. Így nem csak a karmesterek, de a zenészek is kipróbálhatják, kivel tudnak jobban együtt dolgozni.

Gál Tamás, aki diplomájának megszerzése után mindössze négy évet dolgozott a Pécsi Szimfonikusoknál, mielőtt a MÁV zenekarához került, saját bevallása szerint ez utóbbinak köszönheti, amit ma a szakmáról tud. Az itt eltöltött húsz év nemzetközi karrierjének alakulására is jó hatással volt, hiszen csaknem harminc országban dirigált, több zenekarnál, mint például a Zágrábi Filharmonikusok, Berliner Sinfoniker, Filharmonia Hungarica. visszatérő állandó vendégkarmesterként. A tavalyi év komoly lehetőséget hozott számára: megnyerte a Tajvani Nemzeti Szimfonikus Zenekar művészeti vezetésére kiírt pályázatot, a munkát azonban nem vállalta el, mert, mint utóbb kiderült, az ország jogrendszeréből következően az év felét, minimum 180 napot kellett volna határokon belül töltenie. – Ezt az áldozatot nem tudtam meghozni, mivel így nem folytathattam volna a tanítást, ami az életem jelentős része lett az elmúlt két évtizedben – mondta Gál Tamás, aki 1988-ban egykori mentora, Lukács Ervin professzor hívására ment a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemre tanítani. A tanárségéből minden lépcsőfokot meg-

mászva ma már docensként vezeti a karmesterképző tanszakot.

– A művészeti vezetés és a vendégkarmesterként való fellépések mellett a tanári hivatás is rendkívül fontos számomra. Sokakkal ellentétben én hiszem, hogy a dirigálás technikai része hatásosan tanítható, s hogy a zenekarral szemben etikátlan dolog enélkül a tudás nélkül vezényelni. – Gál Tamás bízik abban, hogy az új művészeti vezető kezei alatt felfrissül, új lendületet szerez a zenekar, ugyanakkor örömmel töltene el, ha azok az értékek, amelyek az eddigi közös munkájukat jellemezték, továbbra is megmaradnának. – Biztos vagyok benne, hogy jobb együttést adok át az utódomnak, mint amilyet átvettem annak ide-

jén – mondta, majd hozzáfűzte: egy zenekar intézményében a legfőbb érték a muzsikus. Az ő igyekezetén, tehetségén és kontrollján múlik minden a színpadon.

Ez a zenekar létének egyharmadát az én vezetésem alatt élte meg, és nyugodtan elmondhatom, hogy a MÁV méltán lehet büszke az együttesére, amely impulzív karmesteri irányítás alatt bármikor képes világszínvonalon teljesíteni. – Mint kiderült, Gál Tamás a művészeti vezető posztjára pályázók jelentős részét tanította, tehetségüket és rátermettségüket elismeri. Saját karrierjének további alakulásáról azt mondta: leginkább állandó, saját zenekarral szeret dolgozni, és bíz benne, hogy a vendégfellépéseken túl előbb-utóbb meg-

találja a helyét egy együttes élén. – Igaz, hogy komoly és ismétlődő nemzetközi kapcsolatokra tettem szert az utóbbi években, és ez a jövő szempontjából megnyugtató számomra, de nyitottan várom azokat a lehetőségeket, ahol vezető karmesterként a színvonalas és igényes munka, és egyúttal a jó emberi kapcsolatokkal komoly művészi értékeket lehet létrehozni. Remélem a MÁV szimfonikus Zenekarral a jövőben is megmarad a kitűnő emberi és szakmai kapcsolat, és abban hiszek, hogy nemsokára egy új együttes élén – ez lehet akár itthon, akár külföldön – az elmúlt húsz évhez hasonló értékes szakmai munkát végezhetek – tette hozzá Gál Tamás.

Bilkei Éva

Szimfonikus Körkép a Művészetek Palotájában 2008-ban is

Ahogy egy autót, vagy egy villamost kipróbálnak, a Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermet is be kellett járni. 2005 elején volt a próbauzem. Meg kellett tapasztalni az akusztikai viszonyokat, a közönségmozgatást, a színpad lehetőségeit. A Művészetek Palotája ehhez segítségül hívta valamennyi magyar zenekart – így született az évente jelentkező Magyar Szimfonikus Körkép. Fenyő Gábor, a Művészetek Palotája zenei tanácsadója, a sorozat szerkesztője

– Amikor lezajlott ez a rengeteg hangverseny, visszatekintve rácsodálkoztunk, hogy milyen érdekes, egymás mellett, egymás után hallhattuk szinte az egész magyar zenei életet! Létrejött egy körkép. Láttuk, hogy ez milyen jó volt, s vezérigazgatónk, Kiss Imre javasolta, hogy ismételjük meg, de előre megfontolt szándékkal! Ez történt 2006-ban és a tavalyi sorozat sikerén felbuzdulva 2007-ben is, s már szervezzük a 2008-ast. Úgy látjuk, hogy ez egy olyan fajta kezdeményezés, amit folytatni lehet és amiben még rengeteg tartalék van. Minden olyan zenekar felléphet a Szimfonikus Körképben, amelyik a Szimfonikus Zenekarok Szövetségének tagja. Ez alól van azért kivétel, például a Budapesti Vonósok, amely nem tag, mégis kérték, hogy hadd vegyenek részt. Ezt a ház megfontolta – egy olyan színfolt, amelyik ezt az összképet gazdagítja, egy olyan együttes, amelyik a magyar zenei életnek évtizedek óta meghatározó szereplője – miért ne? Úgyhogy elfogadtuk a kérést.

– A Liszt Ferenc Kamarazenekar miért nem?

– Mert eddig nem kérték. Elég hosszú ideig nem jelentek meg nálunk, aztán lassan mégiscsak. Idén sorozatosan adnak koncerteket és hogyha ők megkeresnék a házat, hogy szeretnének részt venni a Körképben, biztos, hogy nem zárkoznánk el előle. Az idei Szimfonikus Körképnek 15 résztvevője volt, jövőre ez a szám bővül a Nemzeti Filharmonikusokkal. Ők benne voltak az első évben, de idén nem, mert részben nem voltak itthon, részben nem volt olyan műsoruk, ami a Körképbe illett volna. A Magyar Telekom Zenekarnak is ebben az időben volt egy nagy amerikai turnéja. A jövő évben pedig azért nincsenek benne, mert nem lehet tudni, hogy hogyan alakul a sorsuk. Én optimista vagyok, remélem, hogy még benne lesznek. Első alkalommal minden együttes egy kicsit felhúzott szemöldökkel vette tudomásul, hogy mindenki műsorában szerepeljen egy kortárs magyar mű. Kis vitát is okozott, hogy kit tekin-

tünk kortársnak. Akkor azt mondtuk, tekintsük azokat annak, akik a szerzői jogi törvény szempontjából védettség alatt állnak. Tehát vagy élnek, vagy a haláluk óta nem telt el több, mint 70 év. Idén szűkítettük a kört és ez az időhatár 50 év lett. Tehát Kodály még belefér, Weiner Leó